

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

**RAPORT Z WYKONANIA W 2017 r.
„WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2016 - 2017”**

SEJMIK WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE, MARZEC 2018 ROK

1. Wprowadzenie do realizacji Wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii na lata 2016-2017 w roku 2017.

Pod względem merytorycznym realizacja zadań w obszarze problematyki narkotykowej wynika z zapisów „*Wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii na lata 2016-2017*” [dalej : „Program PPN” lub „Program”] stanowiącego załącznik nr 3 do „*Wojewódzkiej Strategii w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025*” przyjętej Uchwałą Nr XIII/138/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 stycznia 2016 r.

Całość wydatków na realizację w/w programu w 2017 r. była finansowana z opłat za wydawanie zezwoleń na hurtowy obrót w kraju napojami alkoholowymi do 18% zawartości alkoholu. Opłaty te będą stanowiły wyłączne lub główne źródło finansowania Programu także w kolejnych latach.

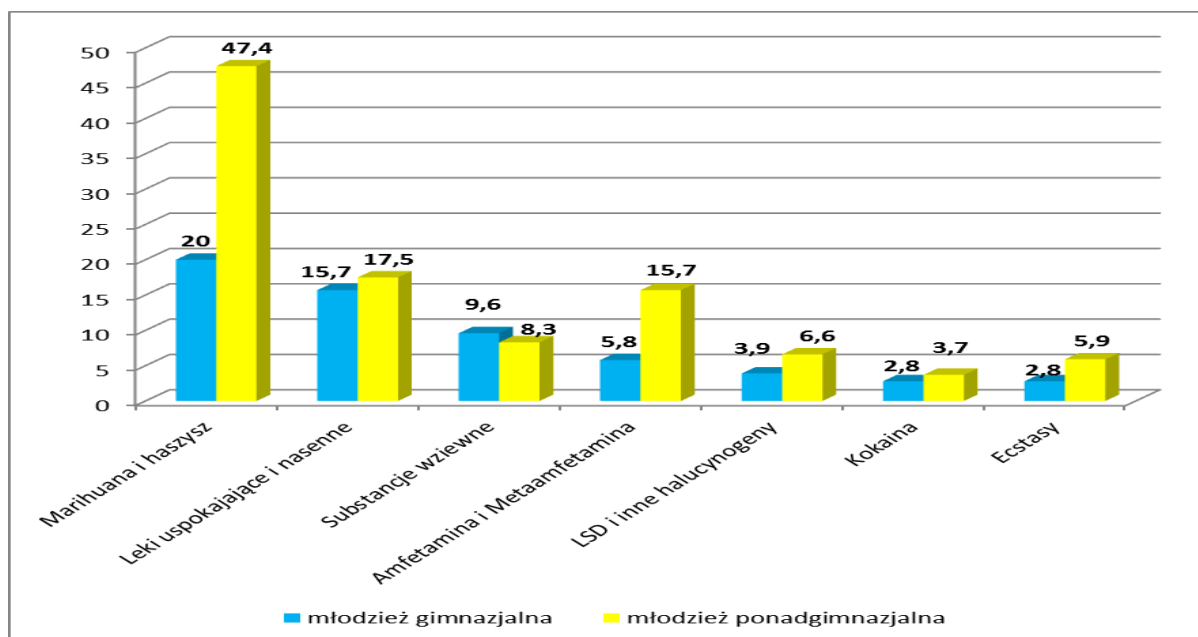
2. Uwarunkowania realizacji Programu w 2017 r.

Dla realizacji różnego rodzaju działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych ważne jest to co dzieje się w zakresie używania substancji psychoaktywnych. Wiedzę na ten temat czerpiemy z badań i opracowań analitycznych ich wyników.

W 2016 r. w ramach projektu „»Psychokonteksty« – nasze zdrowie psychiczne” przygotowano opracowanie „Raport. Młodzież – substancje psychoaktywne – zdrowie psychiczne. Pogłębione analizy z badań ESPAD zrealizowanych w 2015 r. w województwie opolskim”. Według tego raportu, „co dziesiąty badany uczeń jest uzależniony od przetworów tytoniowych”(s.17), „13,5% uczniów podejmowało zachowania szczególnego ryzyka pod wpływem alkoholu przynajmniej jeden raz w okresie ostatnich dwunastu miesięcy” (s.19), „11,9% uczniów nadużywa mediów społecznościowych, robi to w sposób szczególnie ryzykowny powodujący konsekwencje związane ze zdrowiem psychicznym” (s.25), 4,2% badanej populacji młodzieży spełnia kryteria problemowego użytkowania marihuany (s.24), „6% uczniów uczestniczących w badaniu deklaruje, że prezentowały zachowania wskaźnikowe dla problemowego grania w gry hazardowe” (s.27).

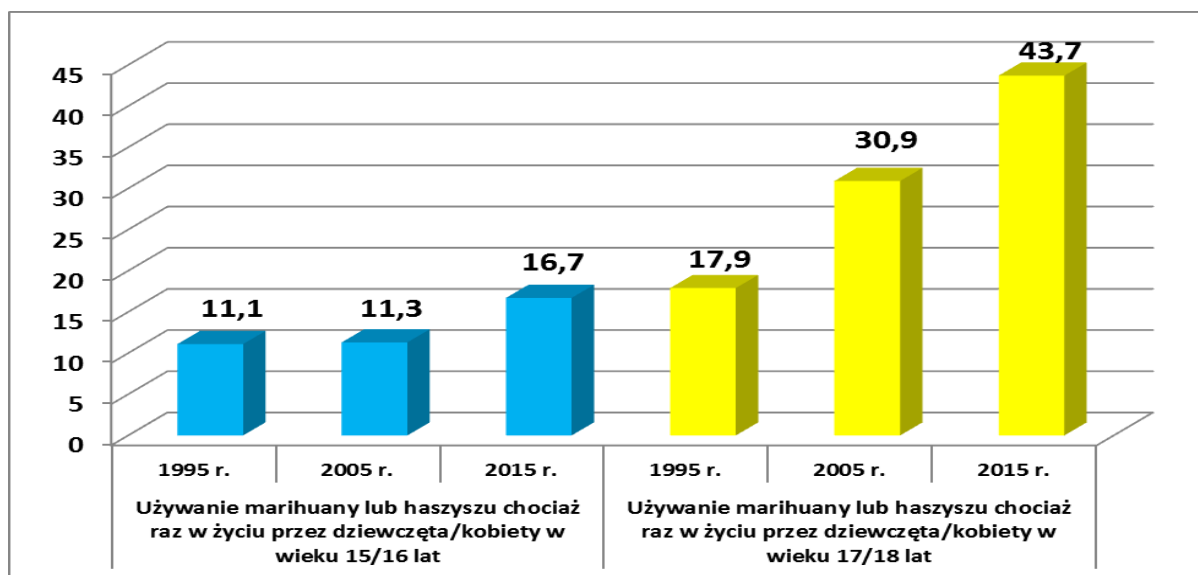
Badania ESPAD przeprowadzone w latach 2011 i 2015 oraz przeprowadzone w 2016 r. pogłębione analizy wskazały na współwystępowanie różnych problemów lub inaczej zachowań ryzykownych wśród badanej populacji młodzieży województwa opolskiego.

Wykres 1. Używanie różnych substancji psychoaktywnych chociaż raz w życiu przez młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną w 2015 r. w województwie opolskim w %.

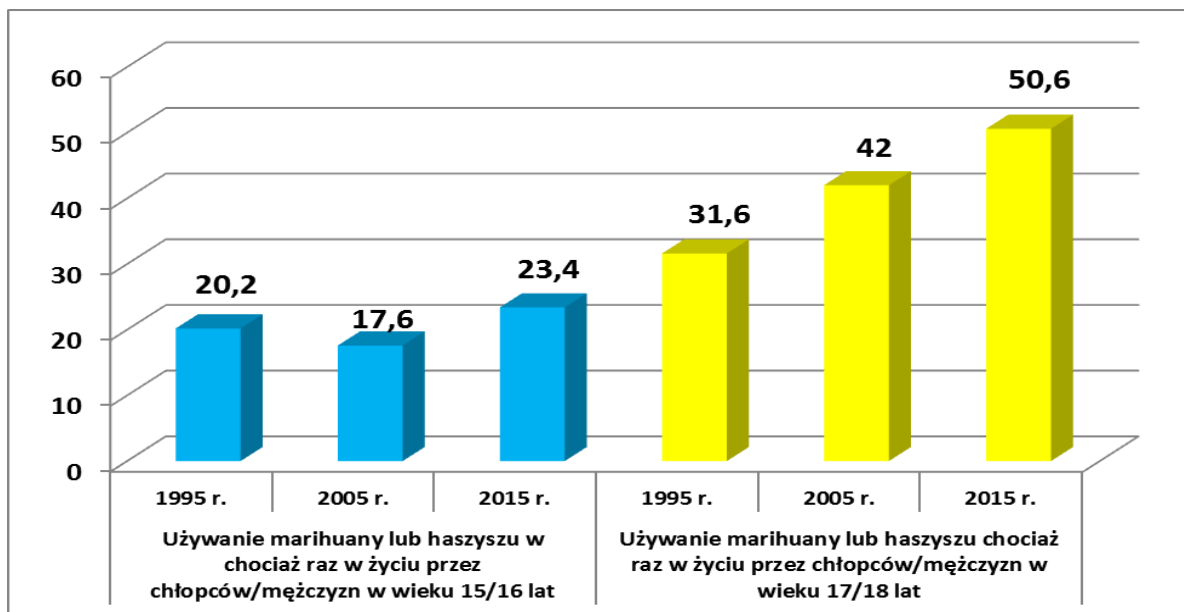
Źródło: badanie „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

Wykres 2. Używanie marihuany lub haszyszu chociaż raz w życiu przez kobiety w wieku 15/16 lat i kobiety w wieku 17/18 lat (w %), w latach 1995, 2005 i 2015, w województwie opolskim.

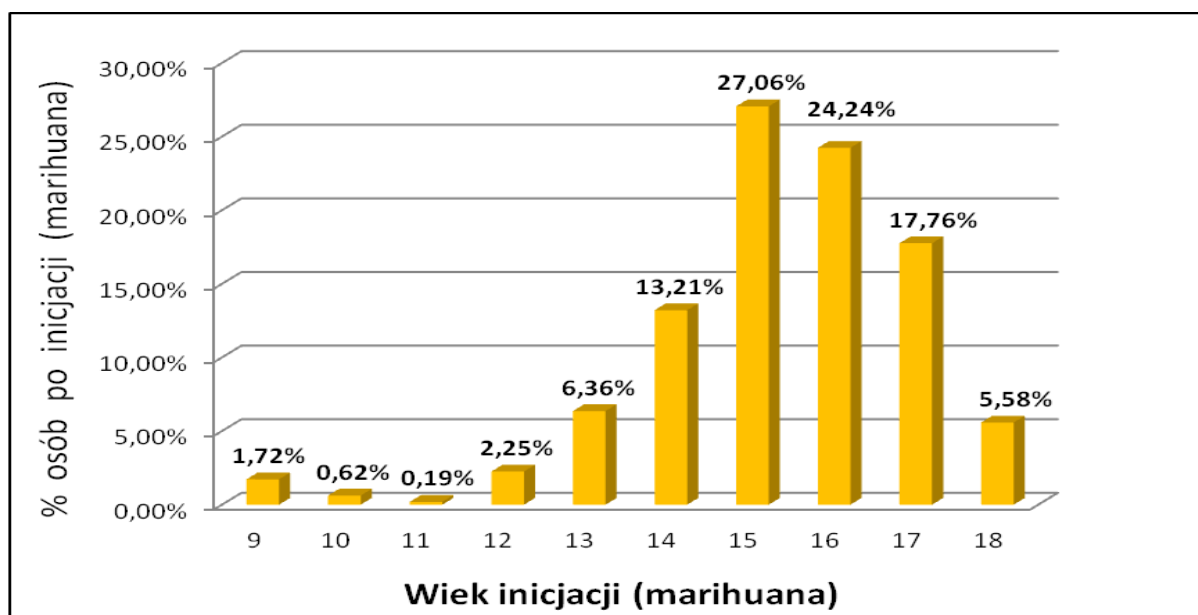
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim w latach 1995, 2005 i 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Wykres 3. Używanie marihuany lub haszyszu chociaż raz w życiu przez mężczyzn w wieku 15/16 lat i mężczyzn w wieku 17/18 lat (w %), w latach 1995, 2005 i 2015, w województwie opolskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim w latach 1995, 2005 i 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

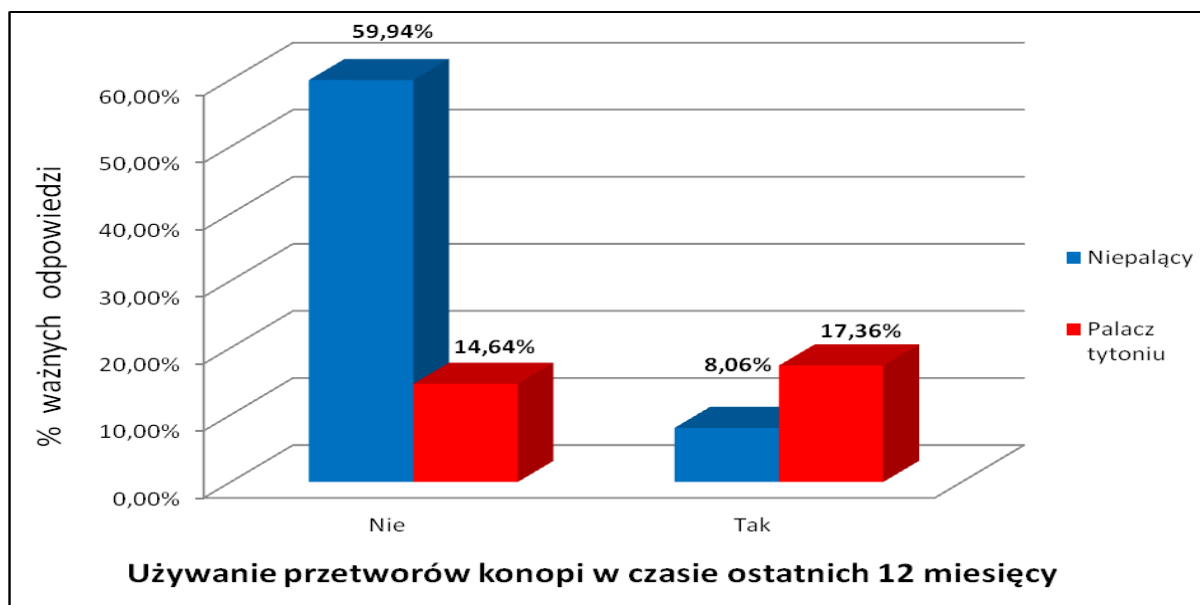
Wykres 4. 2015 r. wiek inicjacji używania marihuany.

Źródło: Raport Młodzież – substancje psychoaktywne – zdrowie psychiczne. Pogłębione analizy z badań ESPAD zrealizowanych w 2015 r. w województwie opolskim. M. Wanke, D. Zawora, M. Łabudziński. (2016).

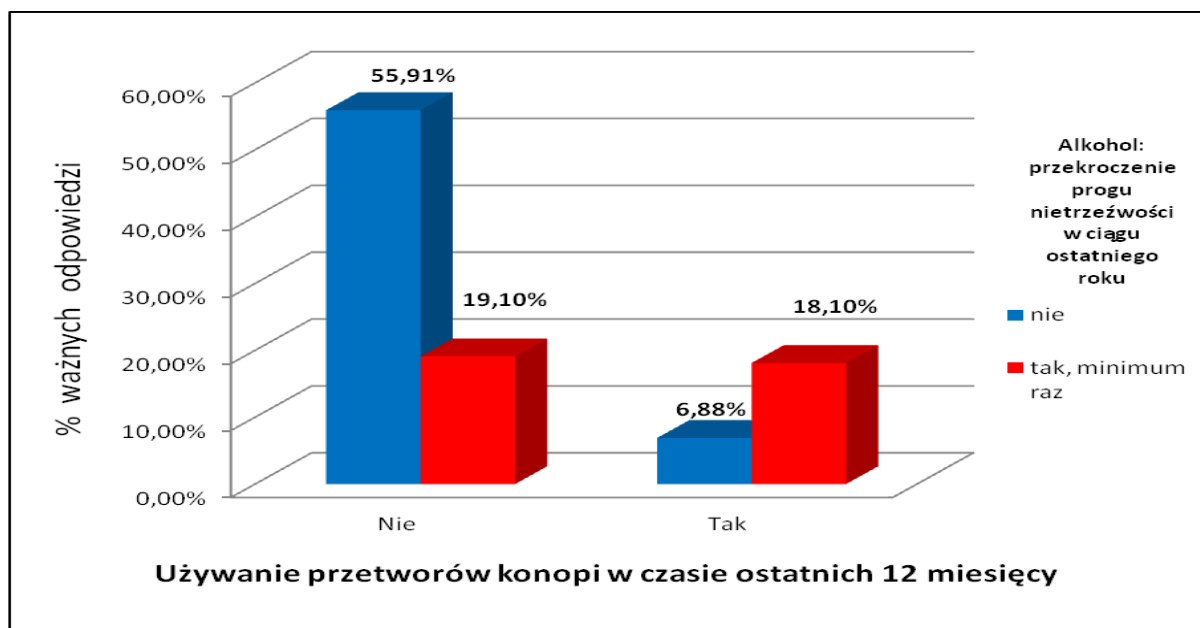
Wśród młodych ludzi dominuje używanie marihuany lub haszyszu, którego poziom w przypadku starszej grupy badanej młodzieży zwiększa się sukcesywnie w okresie objętym badaniami, tj. od 1995 r. Kolejna edycja badań ESPAD w 2019 r. pokaże, czy proces ten trwa nadal.

Wykres 5. 2015 r. używanie przetworów konopi przez młodzież palącą tytoń i niepalącą tytoniu.

Źródło: Raport Młodzież – substancje psychoaktywne – zdrowie psychiczne. Pogłębione analizy z badań ESPAD zrealizowanych w 2015 r. w województwie opolskim. M.Wanke, D. Zawora, M. Łabudziński. (2016).

Wykres 6. 2015 r. przekraczanie progu nietrzeźwości a używanie przetworów konopi.

Źródło: Raport Młodzież – substancje psychoaktywne – zdrowie psychiczne. Pogłębione analizy z badań ESPAD zrealizowanych w 2015 r. w województwie opolskim. M.Wanke, D. Zawora, M. Łabudziński. (2016).

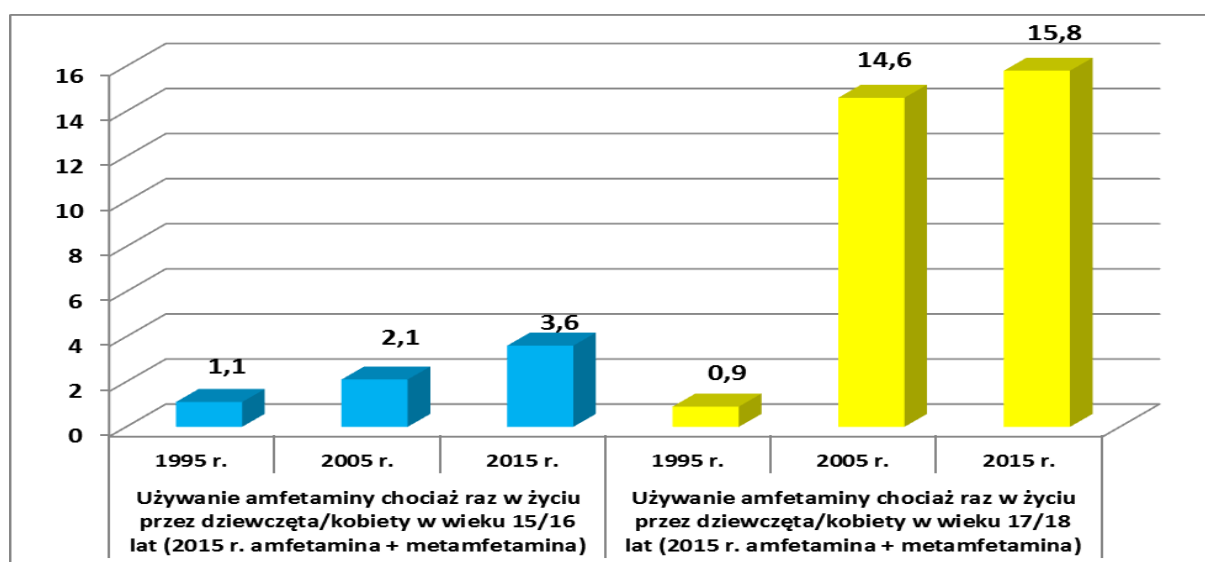
Jak wynika z przeprowadzonych analiz - co ilustruje jeden z wyżej zamieszczonych wykresów - istnieją korelacje pomiędzy używaniem wyrobów tytoniowych, a używaniem przetworów konopi w ciągu ostatnich 12 miesięcy

przed badaniem. Tak więc z profilaktycznego punktu widzenia nie można lekceważyć palenia tytoniu przez młodzież jako „mniej niebezpiecznego zachowania”.

Ponadto „Wyniki badań wskazują, iż uczniowie którzy przekraczali próg nietrzeźwości w ostatnim roku przed badaniem, używali zdecydowanie częściej przetworów konopi (marihuany), w porównaniu z osobami, które się nie upiły” (s.35-36), co ilustruje powyżej zamieszczony wykres. W praktyce mamy często do czynienia z sytuacją, w której ci sami młodzi ludzie są użytkownikami różnych substancji psychoaktywnych - nikotyny, alkoholu, „klasycznych” narkotyków, czy nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy).

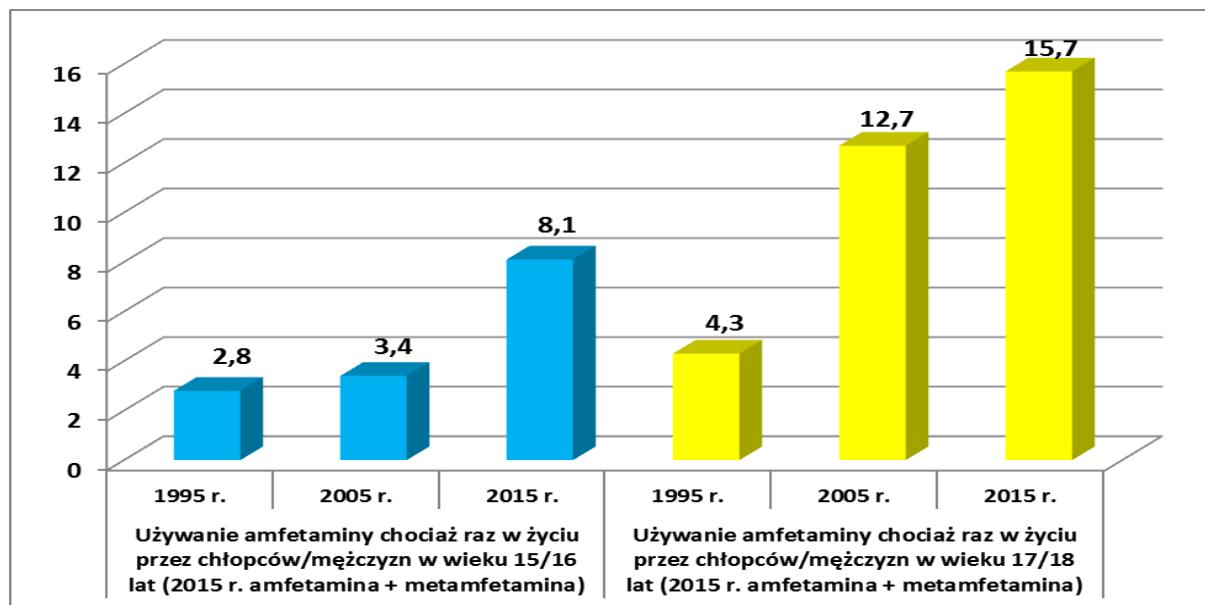
Kwestia używania przez młodzież narkotyków innych od marihuany zilustrowana będzie na przykładzie amfetaminy i metamfetaminy, tzn. substancji zajmujących według badań z 2015 r. na drugim miejscu pod względem poziomu używania. Na dwóch poniżej zaprezentowanych wykresach widać skokowy wzrost użytkowania w/w substancji u starszej młodzieży obu płci pomiędzy rokiem 1995, a 2005.

Wykres 7. Używanie amfetaminy i metamfetaminy chociaż raz w życiu przez kobiety w wieku 15/16 lat i kobiety w wieku 17/18 lat (w %), w latach 1995, 2005 i 2015 w województwie opolskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim w latach 1995, 2005 i 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Wykres 8. Używanie amfetaminy i metamfetaminy chociaż raz w życiu przez mężczyzn w wieku 15/16 lat i mężczyzn w wieku 17/18 lat (w %), w latach 1995, 2005 i 2015 w województwie opolskim.

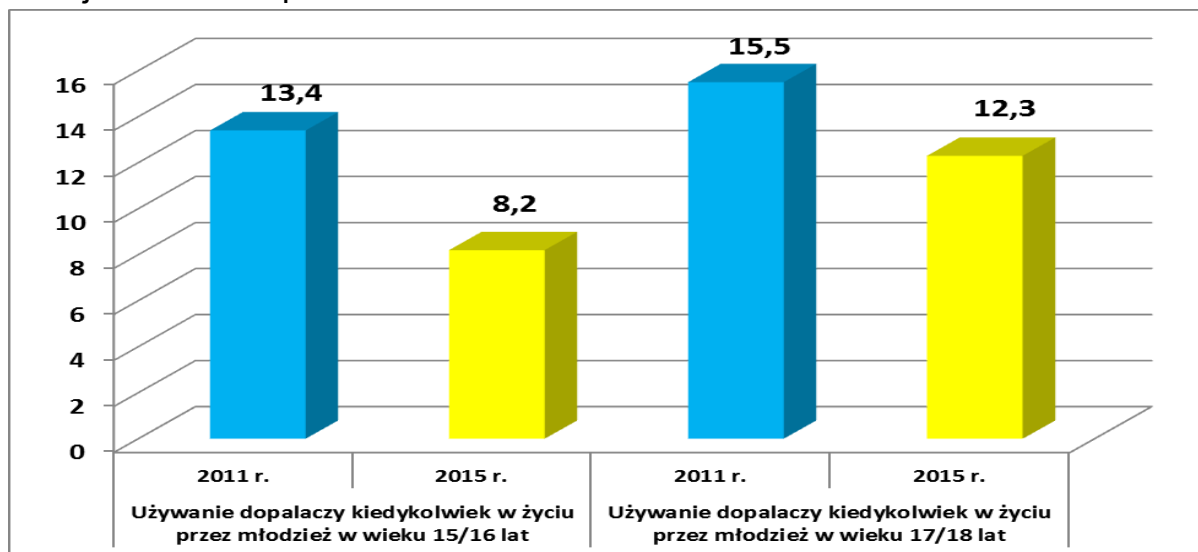
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim w latach 1995, 2005 i 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

„Wyniki badań w populacji generalnej oraz wśród młodzieży wskazują na zmniejszanie się rozpowszechnienia używania »dopalaczy«, jednak liczba zatruć nadal pozostaje na wysokim poziomie. Może to wskazywać na wzrost szkodliwości »dopalaczy«, jak również na bardziej ryzykowne wzory ich przyjmowania. Ponadto pojawienie się nowych fentanyli może spowodować wzrost zatruć”¹.

Kwestii nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) w województwie opolskim dotyczą dwa kolejne wykresy ilustrują one poziom używania przez młodzież oraz liczbę zatruć. Widoczny jest spadek poziomu używania dopalaczy przez młodzież w 2015 r. w stosunku do roku 2011. Dane pokazują także radykalny spadek zatruć w 2016 r. Trzeba jednak pamiętać - no co wskazuje dramatyczny wzrost zatruć w 2015 r. - że może dochodzić w tym obszarze do bardzo dynamicznych i trudno przewidywalnych zmian. Najnowsze tendencje dotyczące używania dopalaczy pokażą badania ESPAD przewidziane do realizacji w 2019 r.

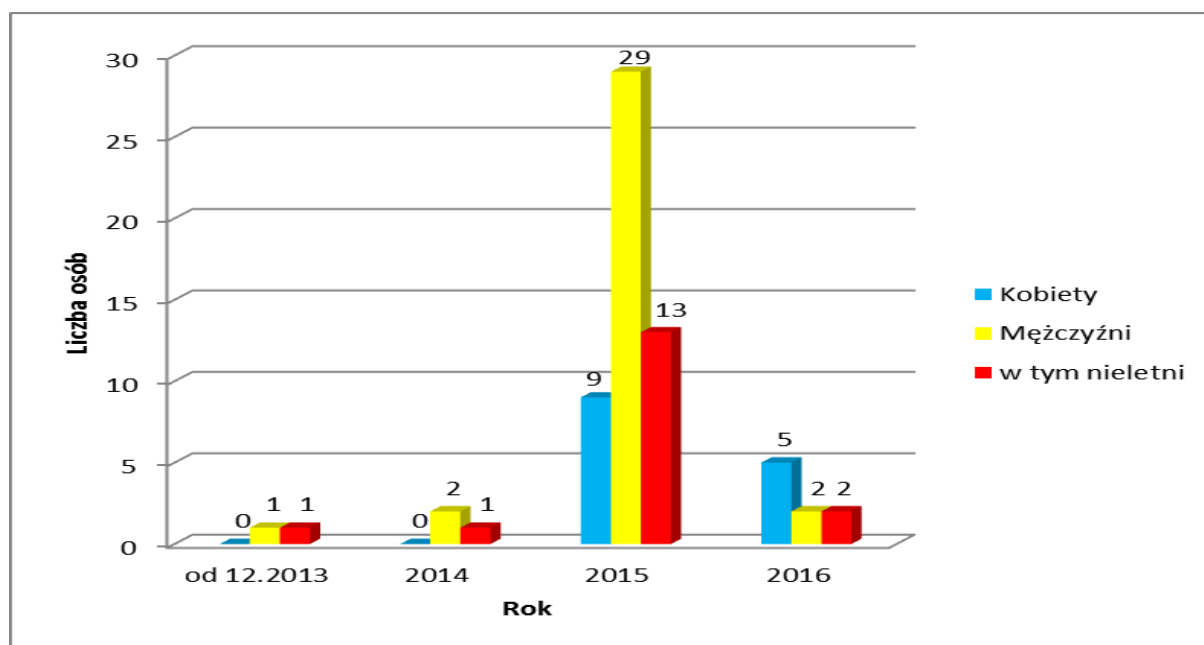
¹ Artur Malczewski „Nowe substancje psychoaktywne – coraz groźniejsze”, w: Serwis Informacyjny. Uzależnienia, Nr 4 (80) 2017, s.44.

Wykres 9. Używanie dopalaczy chociaż raz w życiu przez młodzież wieku 15/16 lat i młodzież w wieku 17/18 lat (w %), w latach 2011 i 2015 w województwie opolskim.

Źródło: badanie „Europejski program badań ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków (ESPAD). Badania w województwie opolskim 2015 przeprowadzone na zlecenie Województwa Opolskiego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

Wykres 10. Zatrucia/podejrzenia zatruc dopalaczami w województwie opolskim w latach 2013-2016.

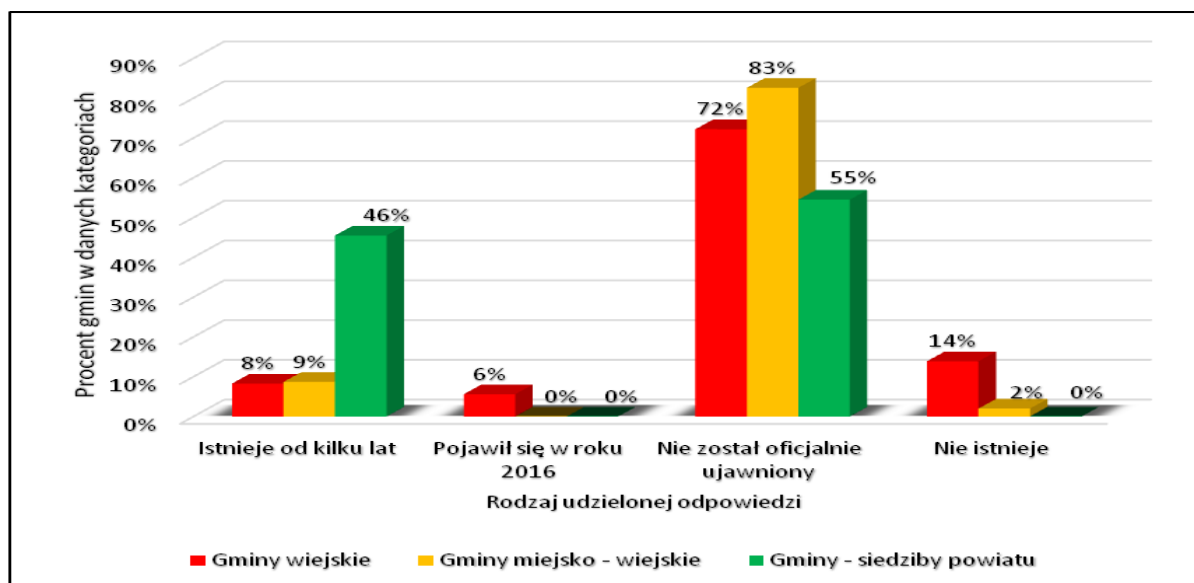

Źródło: dane przesłane przez Oddział Epidemiologii WSSE w Opolu pismem nr OPZ.966.22.2017 z dnia 26.06.2017 r.

W praktyce ważne jest połączenie profilaktyki oraz badań i monitoringu, bowiem od kilku/kilkunastu lat dynamicznie zmienia się rynek środków psychoaktywnych, szczególnie w obszarze nowych środków psychoaktywnych (dopalaczy). Istotne jest z jednej strony obserwowanie aktywności samorządów w zakresie profilaktyki, a z drugiej aktywności młodych ludzi dotyczącej używania nikotyny, alkoholu, narkotyków i nowych środków

psychoaktywnych. Na problemy związane z instytucjonalną wiedzą dotyczącą rynku narkotykowego wskazuje poniższy wykres.

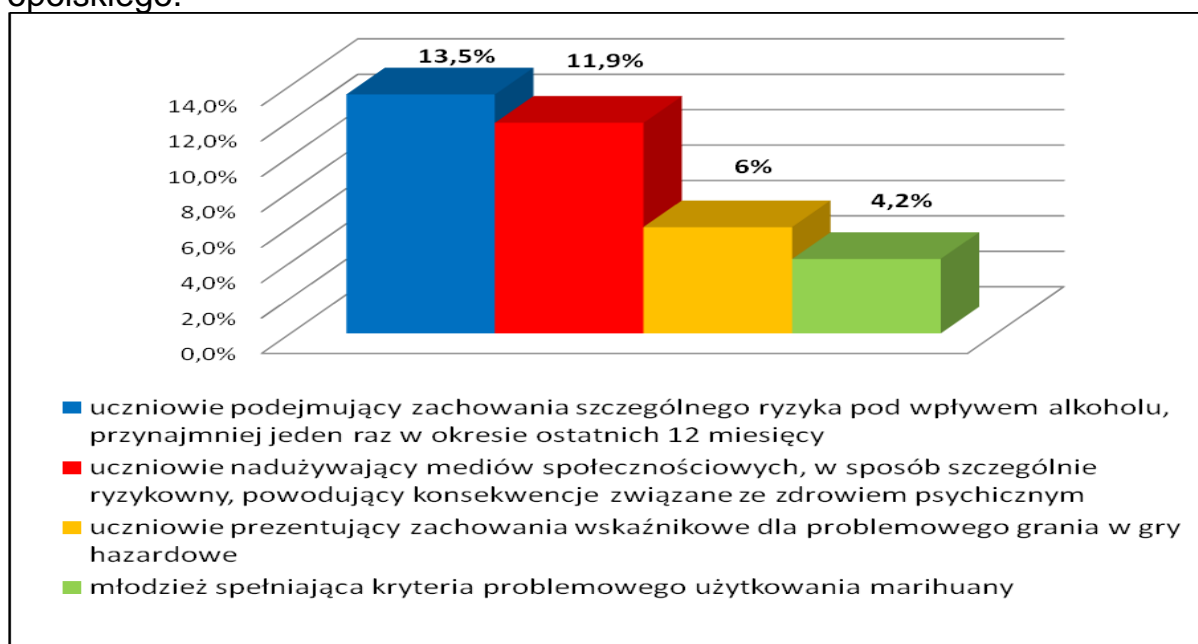
Wykres 11. 2016 r. % rozkład odpowiedzi na pytanie : Jak przedstawia się problem nowych substancji psychoaktywnych na terenie Państwa gminy?

Źródło: Raport z realizacji oraz planowania działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, alkoholu oraz uzależnień behawioralnych w gminach województwa opolskiego w 2016 r., opr. M.Wanke, D. Zawora, Opole 2017

Kolejny wykres ilustruje zarówno skalę niektórych problemów młodzieży związanych z zachowaniami ryzykownymi, jak również skalę wyzwań w tym zakresie, bowiem około 12-13% młodych ludzi wymaga interwencji profilaktycznej, pomocy psychologicznej lub terapii.

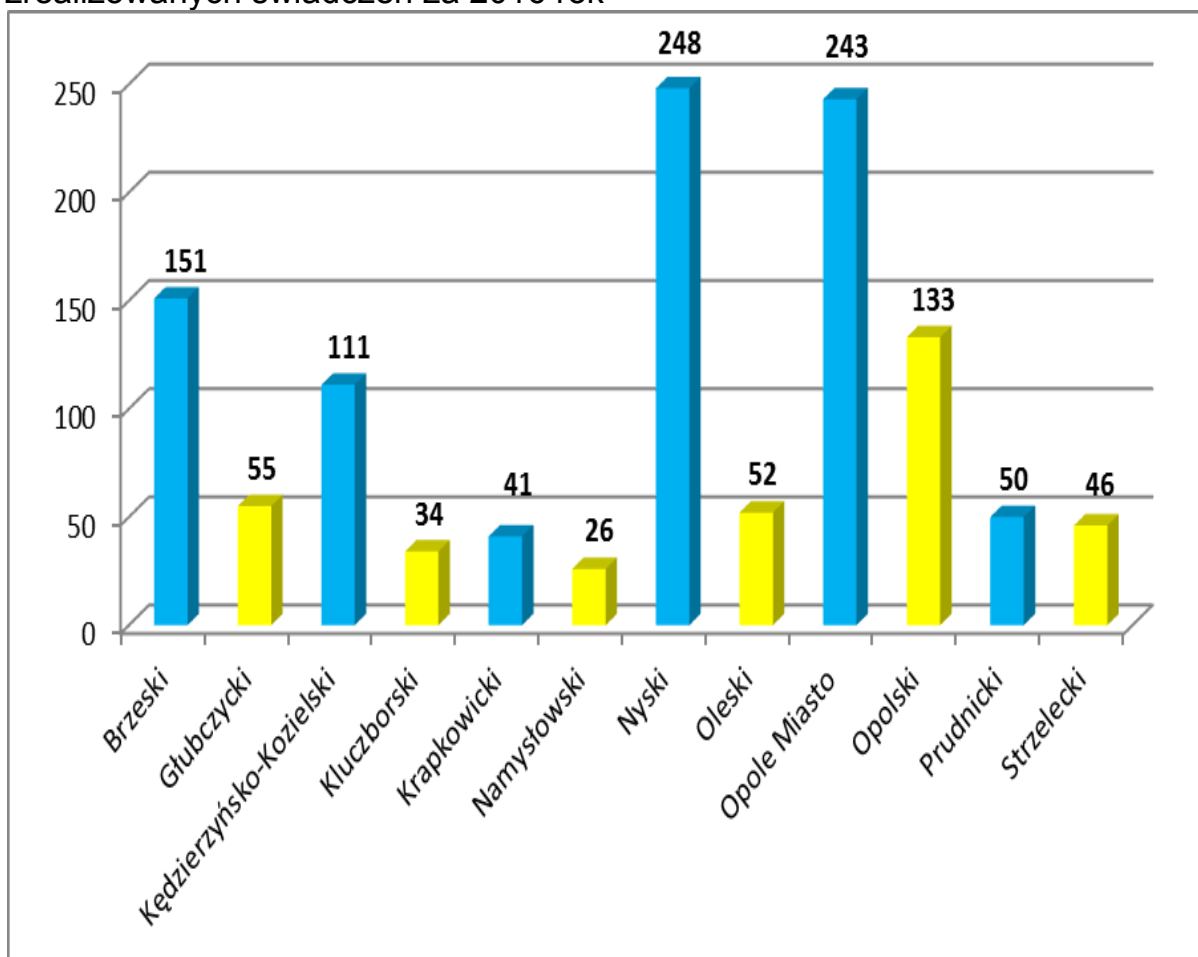
Wykres 12. 2015 r. niektóre zachowania ryzykowne młodzieży województwa opolskiego.

Źródło: Raport Młodzież – substancje psychoaktywne – zdrowie psychiczne. Pogłębione analizy z badań ESPAD zrealizowanych w 2015 r. w województwie opolskim. M.Wanke, D. Zawora, M. Łabudziński. (2016).

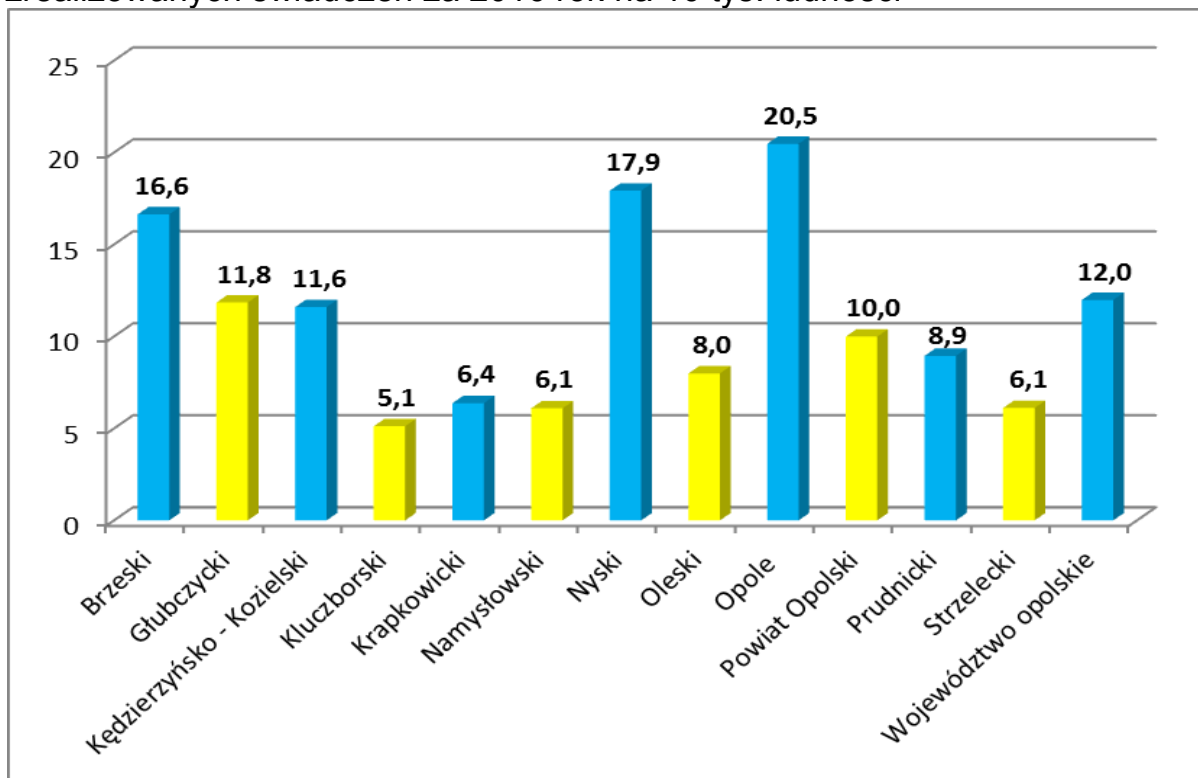
Według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 stanowiącej międzynarodowy system diagnozy nozologicznej obowiązujący także w Polsce, oznaczenia F11-F19 odnoszą się do rozpoznań związanych z używaniem substancji psychoaktywnych innych niż alkohol. Poniżej zilustrowana została liczba leczących się mieszkańców województwa opolskiego z tymi rozpoznaniem. Uwagę zwraca bardzo duże zróżnicowanie takich osób w podziale na powiaty na 10 tys. ludności.

Wykres 13. Mieszkańcy województwa opolskiego lecący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz lecący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2016 rok

Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.PSY.401.6.2017 OOW.5.EB z dnia 15 lipca 2017 r.

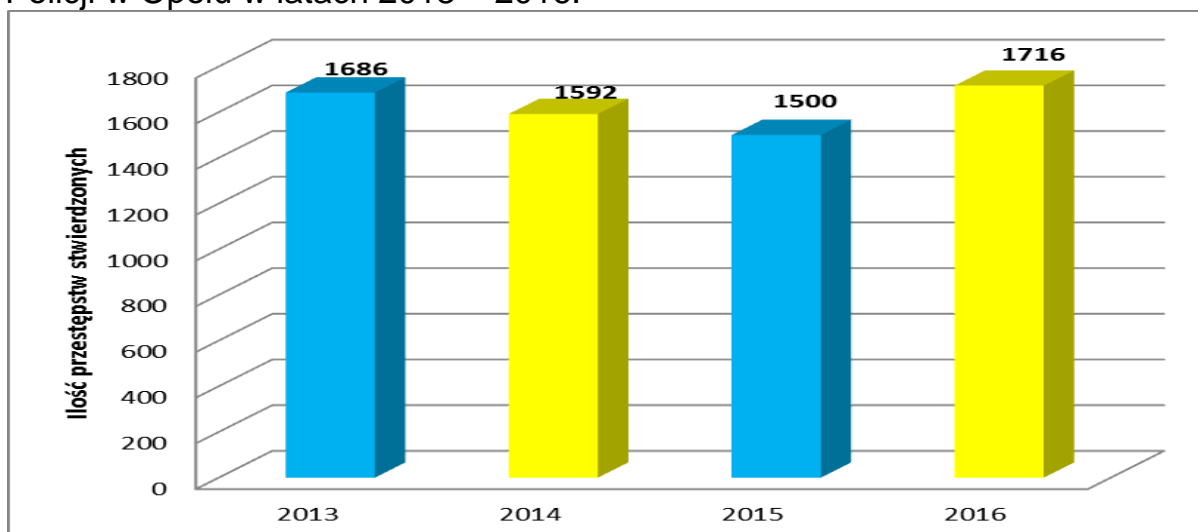
Wykres 14. Mieszkańcy województwa opolskiego lecący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz lecący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2016 rok na 10 tys. ludności

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.PSY.401.6.2017 OOW.5.EB z dnia 15 lipca 2017 r.

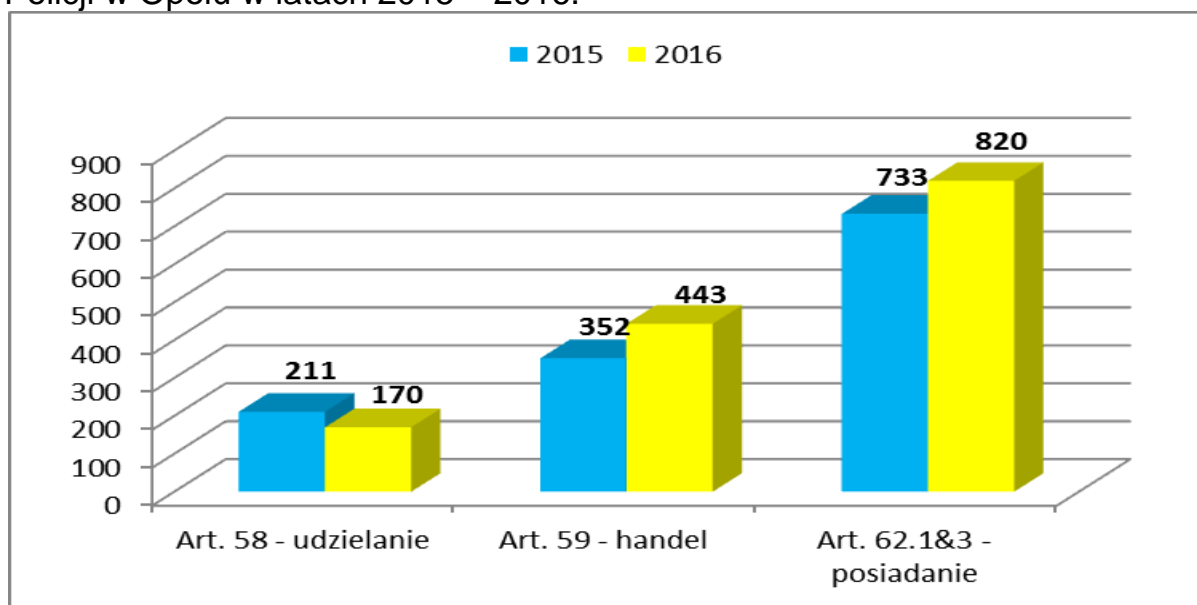
Kolejne dane odnoszą się do przestępczości narkotykowej, która stanowi jedno z uwarunkowań działań profilaktycznych.

Wykres 15. Liczba przestępstw stwierdzonych przeciw ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu w latach 2013 – 2016.

Źródło: Dane pochodzą ze strony <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przestepczosc-narkotyk/50892.Przestepczosc-narkotykowa.html> i dalej. Data pobrania: 21.07.2017 r.

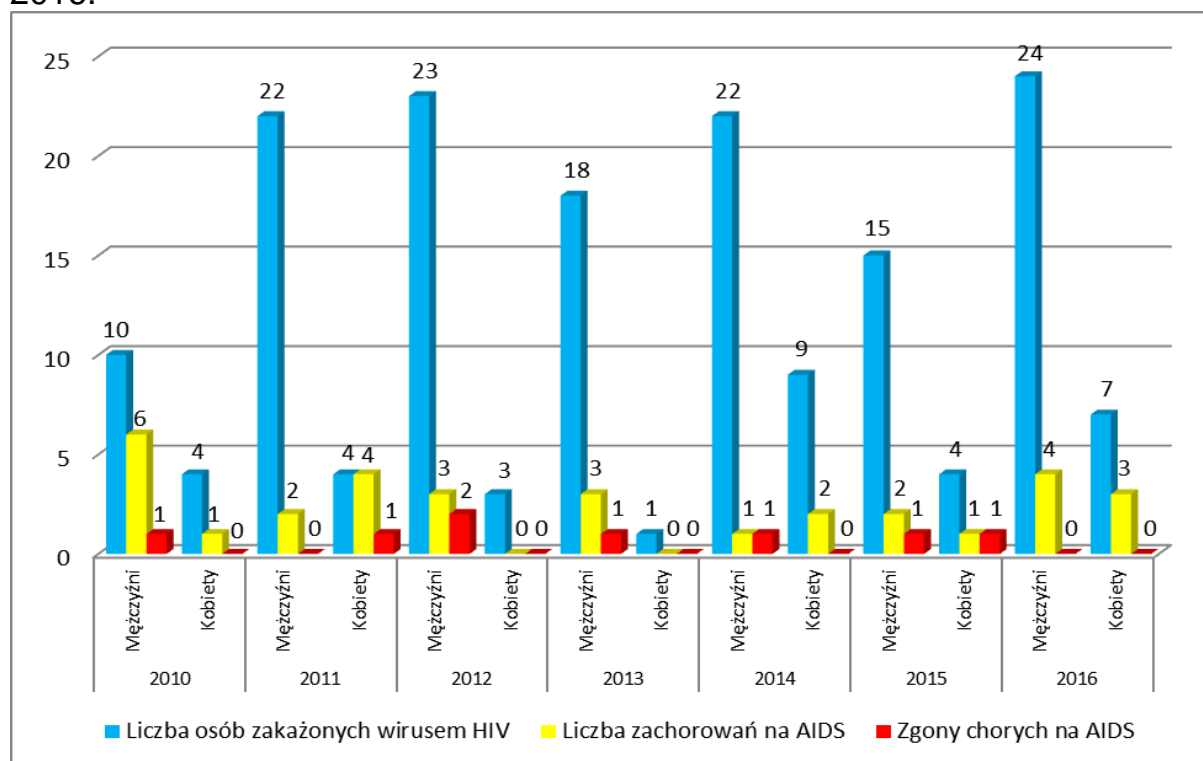
Wykres 16. Najczęściej popełniane przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu w latach 2015 – 2016.

Źródło: Dane pochodzą z Komendy Wojewódzkiej Policji, nr pisma: E-III-WD.502.17.2017.IG z dnia 28.06.2017 r

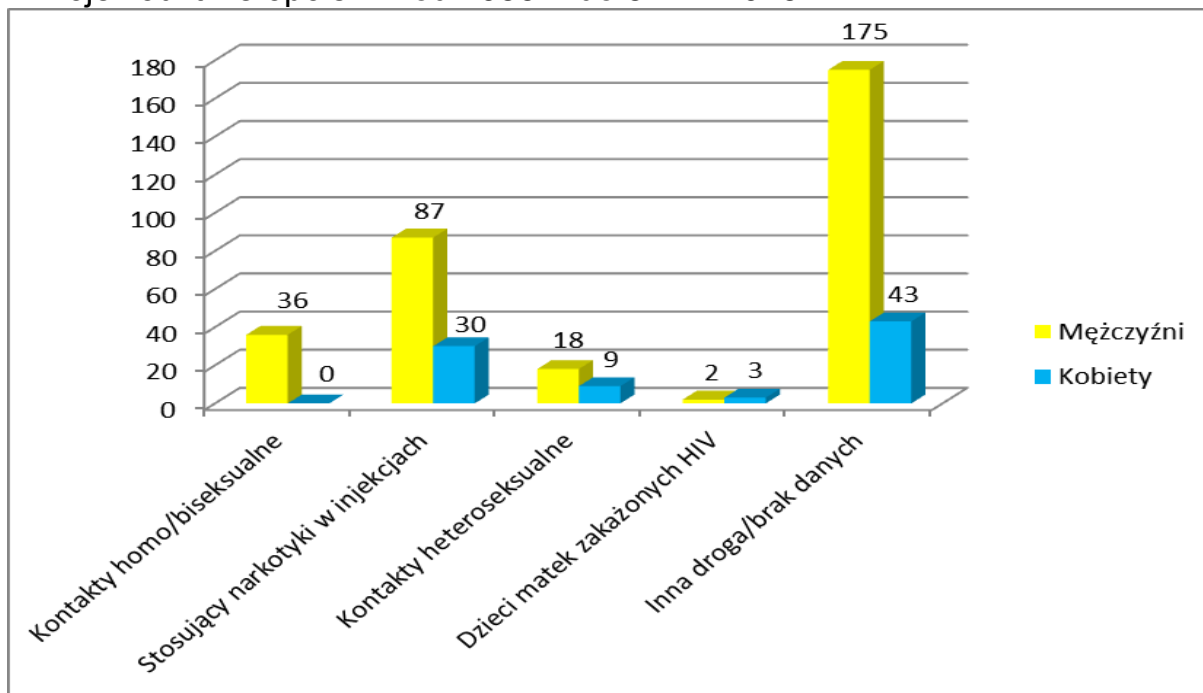
W ramach wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii realizowane są zadania dotyczące problematyki HIV/AIDS, stąd też poniżej zaprezentowane są wykresy dotyczące tego zagadnienia.

Wykres 17. Liczba osób zakażonych wirusem HIV, liczba zachorowań na AIDS oraz liczba zgonów chorych na AIDS, z rozbiciem na płeć w latach 2010-2016.

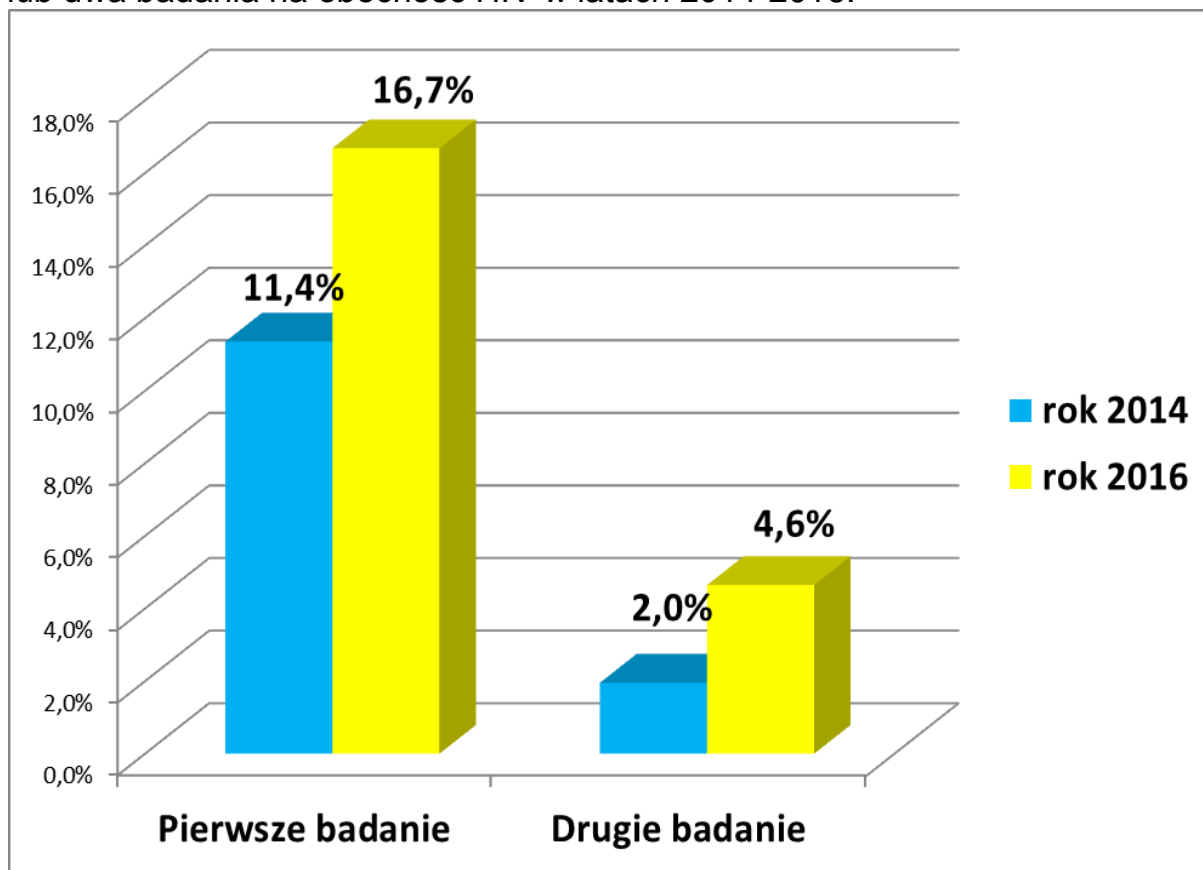
Źródło: dane przesłane przez Oddział Epidemiologii WSSE w Opolu pismem nr OPZ.966.22.2017 z dnia 26.06.2017 r.

Wykres 18. Zakażenia HIV wg prawdopodobnej drogi transmisji w województwie opolskim od 1986 r. do 31.12.2016 r.

Źródło: dane przesłane przez Oddział Epidemiologii WSSE w Opolu – sprawozdanie kwartalne rozsyłane pocztą elektroniczną

Wykres 19. Liczba mieszanek województwa opolskiego objętych opieką okołoporodową w województwie opolskim, w przypadku których zlecono jedno lub dwa badania na obecność HIV w latach 2014-2016.

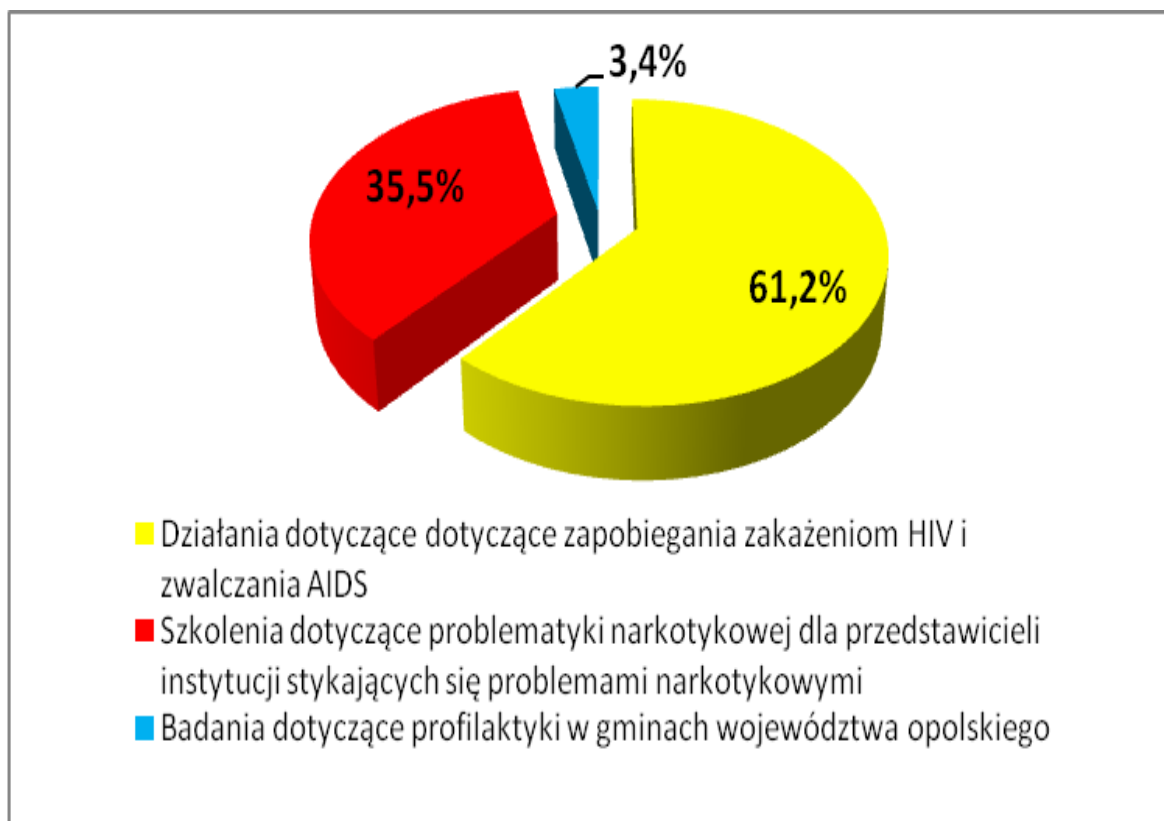
Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ-AOS.401. .2017 z dnia 18 lipca 2017 r.

3. Realizacja Programu w 2017 r.

Zadania zrealizowane w 2017 r. w ramach wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii podzielić można na trzy bloki tematyczne. Jeden z nich dotyczył specyficznego obszaru jakim jest problematyka HIV/AIDS (koszt **54.398,61** zł, tzn. **61,1%** ogółu wydatków Programu). Pozostałe dwa bloki tematyczne, stricte odnosiły się do przeciwdziałania narkomanii lub inaczej profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych. Były to szkolenia grup zawodowych stykających się z problemami narkotykowymi (koszt **31.560** zł., tzn. **35,5%** ogółu wydatków Programu) oraz badania dotyczące profilaktyki w gminach województwa opolskiego (koszt **3.000** zł, tzn. **3,4%** ogółu wydatków Programu).

Działania prowadzone były w oparciu o doświadczenia lat poprzednich i w sposób komplementarny z wojewódzkim programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, np. w zakresie zrealizowanych badań dotyczących aktywności gmin województwa opolskiego w obszarze profilaktyki.

Wykres 20. 2017 r. - % podział wydatków programu przeciwdziałania narkomanii.

1) Działania dotyczące zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS.

Wykres 21. 2017 r. - % podział wydatków na działania dotyczące zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS.

Tabela. 2017 r. – Działania dotyczące zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS w ujęciu kwotowym.

Działania dotyczące zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS	Kwota
Produkcja i emisja telewizyjnego spotu profilaktyczno-edukacyjny o dotyczącego problematyki HIV/AIDS pod tytułem "Miłość to także odpowiedzialność"	9 700,00
Produkcja i emisja telewizyjnego programu reportażowo-studyjnego dotyczącego problematyki HIV/AIDS pod tytułem "Test na HIV"	16 800,00
Produkcja i emisja telewizyjnego spotu profilaktyczno-edukacyjny dotyczącego problematyki HIV/AIDS pod tytułem "Zrób test na HIV"	9 700,00
Produkcja i emisja telewizyjnego programu reportażowego dotyczącego problematyki HIV/AIDS pod tytułem "Nie daj szansy AIDS"	16 800,00
Szkolenie „Ekspozycja zawodowa funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej ze szczególnym uwzględnieniem zakażenia HIV”	560,00
Konferencja „Życie (z) i (bez) HIV”	838,61
SUMA	54 398,61

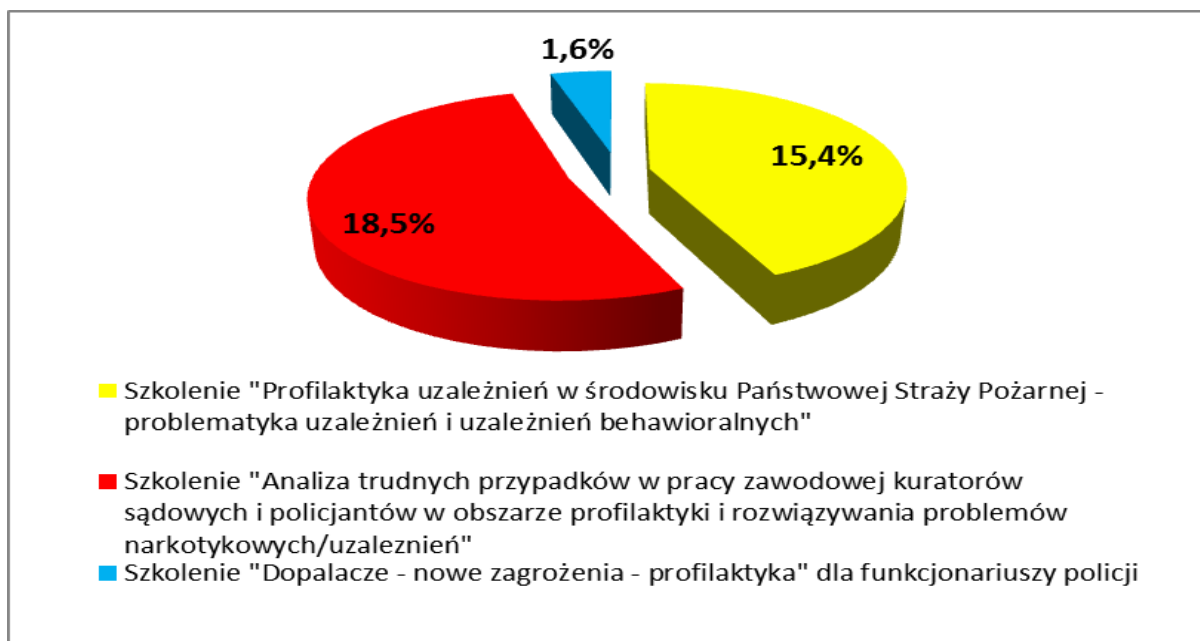
W ramach realizacji wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii w bloku tematycznym dotyczącym HIV/AIDS zorganizowane

zostało szkolenie dotyczące ekspozycji zawodowej i ryzyka zakażenia HIV dla funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej oraz Konferencja „Życie (z) i (bez) HIV” z udziałem studentów psychologii, socjologii i pedagogiki Uniwersytetu Opolskiego oraz studentów pielęgniarstwa, położnictwa i kosmetologii Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu, a także z udziałem przedstawicieli powiatów województwa opolskiego. Koszt obu przedsięwzięć wyniósł **1.398,61 zł**. Wydatki stanowiły **1,6%** ogółu wydatków na realizację Programu.

W ramach omawianego bloku tematycznego wyprodukowane zostały przez TVP Opole dwa spoty profilaktyczno-edukacyjne dotyczące problematyki HIV/AIDS. Koszt produkcji **19.400 zł** (koszty emisji były po stronie TVP). Spoty w 2017 r. zostały wyemitowane na antenie TVP Opole **43** razy. TVP Opole wyprodukowało również dwa programy (reportażowy oraz reportażywo-studyjny), które dotyczyły problematyki HIV/AIDS. Koszt produkcji **33.600 zł** (koszty emisji były po stronie TVP). Programy te w 2017 r. wyemitowane były na antenie TVP Opole **8** razy. Łączny koszt omawianego działania wyniósł **53.000 zł.**, co stanowiło **59,6%** wydatków Programu.

2) Szkolenia dotyczące problematyki narkotykowej dla przedstawicieli instytucji stykających się z problemami narkotykowymi.

Wykres 22. 2017 r. – % podział wydatków na szkolenia dla przedstawicieli instytucji stykających się z problemami narkotykowymi.

W ramach bloku tematycznego dotyczącego szkoleń zrealizowano we współpracy z Sądem Okręgowym w Opolu oraz z Komendą Wojewódzką Policji w Opolu 3 szkolenia pod nazwą „Analiza trudnych przypadków w pracy zawodowej kuratorów sądowych i policjantów w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych/uzależnień”. Miały one charakter edukacyjny oraz superwizyjny. Łączny koszt tych szkoleń wyniósł **16.440 zł** i stanowił **18,5%** ogółu wydatków na realizację Programu.

We współpracy z Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Opolu zorganizowano 24 szkolenia dla zmian służbowych funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej pod nazwą „Profilaktyka uzależnień w środowisku Państwowej Straży Pożarnej - problematyka narkotykowa i uzależnień behawioralnych”. Łączny koszt szkoleń wyniósł **13.680 zł** i stanowił **15,4%** ogółu wydatków Programu.

Ponadto w ramach bloku tematycznego dotyczącego szkoleń przeprowadzone zostały 3 szkolenia „Dopalacze – nowe zagrożenia – profilaktyka” dla funkcjonariuszy policji. Łączny koszt szkoleń wyniósł **1.440 zł**, co stanowiło **1,6%** ogółu wydatków na realizację Programu.

3) Badania dotyczące profilaktyki w województwie opolskim.

W ramach tego bloku tematycznego działań przygotowano ankietę, przeprowadzono badania oraz opracowano raport dotyczący stanu profilaktyki w gminach województwa opolskiego w 2016 r. Koszt przedsięwzięcia **3.000 zł**. Wydatki stanowiły **3,4%** ogółu wydatków na realizację Programu.

4. Podsumowanie

Poważnym kapitałem wytworzonym podczas realizacji w ubiegłych latach programu przeciwdziałania narkomanii jest wiedza dotycząca różnych aspektów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Wynika ona z kontaktów międzyinstytucjonalnych, realizacji działań Programu, w tym przede wszystkim z przeprowadzenia różnych przedsięwzięć badawczych i analitycznych - także w ramach komplementarnie realizowanego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Pozwala to aktualnie - i pozwoli w przyszłości - na korygowanie realizowanych działań zgodnie z posiadaną wiedzą. W ten sposób uzyskane zostało dobre i rozwojowe powiązanie dwóch obszarów realizacji Programu, tj. profilaktyki oraz przedsięwzięć badawczych i analitycznych. Aktywność w obu wskazanych obszarach we współpracy z innymi instytucjami, w tym z samorządami, pozostaje z wielu względów jednym z kluczowych elementów realizacji Programu.

Równolegle do powyższego w 2017 r. obok aktywności szkoleniowej prowadzone były działania medialne w przestrzeni publicznej. Była to aktywność związana z zapobieganiem zakażeniom HIV i zwalczaniem AIDS, która w drugiej połowie 2017 r. we współpracy z TVP S.A. Oddział w Opolu miała charakter realizacji telewizyjnej kampanii profilaktyczno-edukacyjnej.

Opracowanie :
Roman Knosala
Jacek Ruszczewski
Wersja 12.02.2018 r.